

Sivas FOLKLORU

aylık folklor dergisi

Sayı: 51 Nisan 1977 5 Lira

BU SAYIDA

Abdülkadir İnan Hoca'yı da Kaybetttik ..... M. Şakir ÜLKÜTAŞIR

Ahmethacı Köyünde Yaylaya Çıkış ..... A. Turan AKPINAR

İstanbul Folkloru —1 —..... Sadi Yaver ATAMAN

M. Şakir Ülkütaşır'ın Jübilesi Yapıldı ..... S. F.

Mültezimler Destanı ..... Halis CİNLİOĞLU

Prizren'de Türk Tekerlemeleri .....Nimetullah HAFIZ

Ünlü Halk Ozanı Aşık Veysel'de Halk Eğitimi Kavramı .....Selâhattin ORTAÇ

Sıvas ve Çevresinde Çocuk Oyunları — II — .....Kutlu ÜZEN

Şarkışla'da Kilim ve Kilimcilik — 4 — .....Emin KUZUCULAR

İ r f a n î ..... İbrahim ASLANOĞLU

Kapak : Kangal'ın Çamurlu köyünde bir harman yeri Sohbeti. (Remzi Tarhan'ın albümünden.)

SIVAS FOLKLORU : Sıvas'ta çıkar aylık folklor dergisi — Sahibi ve yazı işlerini fiilen İdare eden : İbrahim Aslanoğlu - Yıl : 5. Nisan 1977, Sayı 51 - Abone Şartları : Sayısı 5 Lira, Yıllığı 50, altı aylığı 25 Lira. Dış ülkeler için ayrıca Posta ücreti eklenir. Bütün yazışmalar için: P.K. 60 — Sıvas

İLAN : Özel ilan ve reklamlar pazarlığa tabidir. Özel ilan ve reklamlardan sorumluluk kabul edilmez. Gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın geri verilmez.

SIVAS FOLKLORU : Basın Ahlâk Yasasına uymaya taahhüt eder.

Dizgi ve baskı : EMEK MATBAA — SIVAS

Folklorumuzun Değerli Siması

Abdülkadir İnan Hoca'yı da Kaybettik

Yazan :

M. Şakir ÜLKÜTAŞIR

MEMLEKETİMİZİN değerli Etnoğrafya ve Folklor araştırmacılarından olan Abdülkadir İnan, 1889 yılında, Başkurdistan'ın Ekaterinburg ilçesine bağlı "Çıgay" köyünde doğdu Babasının adı Mustafa, annesinin de Zekiye 'dir.

Abdülkadir, ilk öğrenimini doğduğu ilçede yapmış, Ortayı da Troyitsk'deki "Resûliye" adlı usûl-i cedide okulunda tamamlamıştır.

1914 yılında Yüksek Öğretmen Okulunu bitirmiş ve 1915 de de, bir "Hey'eti İlmiye" den sınav vererek "Müderris" unvanını almıştır. O, bu öğrenimleri sırasında Arapçadan başka Rusçayı da mükemmel surette öğrenmiştir.

A. İnan, Resûliye Okulu'nun müdürü Abdurrahman Resûli, öğretmen ve yazar Hasan Ali Efendi'nin teşvikleri ile 1910 yılından itibaren Folklor-Etnoğrafya ile uğraşmaya başlamış, topladığı folklorik maddelerin konuların dan faydalanarak Halk Hikâyeleri yazmıştır.

A. İnan (1914), hemşehrisi A. Zeki Velidî Togan'ın teşviki ile Ortaasya Türk boylarının Halk Edebiyatını araştırmış, bu arada Şamanizm ile "Manas Destanı" nı konu olarak ele almıştır .

A. İnan, 1918 de Çelebinski'de çıkan Başkurt gazetesinin yazı işleri müdürlüğünü yapmış, 1919 da da Ufa'da, Başkurdistan'ı Öğrenme Derneği'ni kurmuş ve bu Derneğin Başkanlığında bulunmuştur.

A. İnan 1920 yılı sonlarında Bolşevik idaresinin tâkip ve tazyikına uğrayarak yurdunu terk etmek zorunda kalmıştır. Bunun üzerine A. İnan, Afgan - Hindistan yolu üzerinden Avrupa'ya geçerek (1924) bir süre Berlin ve Paris'te kalmış (1925), bu kent lerdeki ünlü kütüphanelerin Doğu'ya ait eserlerinden Türk Folklor ve Etnoğrafyasına dair olanları incelemiştir.

A. İnan, 1925 yılı ortalarında İstanbul'a gelmiş ve Türkiye uyruklusu olmuştur. Onun Türkiye'ye gelip yerleşmesi, bilim hayatını da ha iyi düzenlemiş, bu alanda rahat, geniş bir çalışma imkânı hazırlamıştır.

A. İnan'ın ilmi çalışmalarını önceden bilen, takdir eden büyük bilim adamımız Fuat Köprülü, onu Türkiyat Enstitüsü'ne asistan tayin ettirmiştir. 1927 de neşrine (İstanbul'da) başlanan "Yeni Türkistan" dergisini, A. Zeki Velidî Togan ile A. İnan birlikte kurmuş ve devam ettirmişlerdir. O, bu dergide de türlü takma adlar ile bir çok makale yayımlamıştır.

A. İnan, 1928 den 1932 yılının sonuna kadar memleketimizde ilk Folklor teşekkülü olan "Türk Halkbilgisi Derneği"nin bilimsel Komisyon üyeliğini yaptı. Bu Derneğin yayımladığı "Halkbilgisi Haberleri" dergisinde çok değerli makaleler neşretti.

1929 yılında İstanbul Konservatuarı tarafından tertiplenen Doğu'da derleme gezisine →

T.H. Derneği adına A. İnan da katıldı. Bu gezi sırasında Erzurum, Erzincan ve Hasankale'ye gitti. Bu merkezlerle çevrelerinde çok değerli Folklor malzemesi topladı. Bu malzeme, sonradan bir kitap halinde, T. H. Derneği tarafından "Birinci İlmî Seyahate Ait Rapor" adı altında neşredildi.

Abdülkadir İnan, 1930 da, yine H. B. Derneği hesabına Gaziantep ile çevresinde Folklor üzerine derleme ve incelemeler yaptı.

A. İnan, 1933 yılı başlarında, Hasan Âli Yücel'in tavsiyesi üzerine "Türk Dili Tetkik Cemiyeti" ne getirildi. Şubat 1933 tarihinde "İhtisas Kâtibi" olarak göreve başladı.A. İnan'ın en önemli ve bilimsel hizmeti bu Kurum'a gelişi ile başlar. O, bir süre sonra Türk Dil Kurumu Şark (Doğu) Dilleri Başuzmanı oldu. Bu arada onu Atatürk tanıdı. Türkoloji alanındaki neşriyat ve bilgisini takdir etti. Çankaya'daki dil faaliyetlerine o da katıldı

Abdülkadir İnan, 1935 de kurulan Ankara Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesi'ne, Atatürk'ün tensibi üzerine, öğretim görevlisi olarak atandı. 18 - 1 - 1936 da göreve başladı, dokuz yıl bu Fakültede ders okuttu. İlk yıllar da okuttuğu dersler daha çok "Güneş Dil Teorisi" üzerine oldu. Bu sırada "Türkoloji Ders Hülâsaları - 1936" adıyle bir elkitabı da neşretti

Bir ara Diyanet İşleri Başkanlığı Müşavere Heyetinde görevlenen A. İnan 1961 den itibaren, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nde Türkoloji uzmanı olarak çalışmaya başladı. Bu bilimsel kuruluşun neşir organı olan "Türk Kültürü" dergisi ile "Yıllık" larında çok değerli incelemeler neşretti.

A. İnan, 1 Ekim 1976 tarihinde Ankara'da vefat etti. (Tanrı'nın geniş rahmeti üstüne olsun).

ABDÜLKADİR İNAN, Türk kültürüne çok değerli hizmeti geçen bir araştırmacımızdır. Ömrünün büyük kısmı okumak ve yazmak la geçmiştir. Onun Divân-i Lûgat-it—Türk ile Kutadgu Bilik gibi Türk eserleri üzerindeki çalışmalarda çok değerli yardımı olmuştur.. Divan-ı Lûgat çalışmalarında Besim Atalay'ın hemen biricik bilimsel müşaviri olmuş, Dil Kurumu'nun bastırdığı Kutadgu Bilik'i de o hazırlamıştır. Yine Dil Kurumu'nun bastırdığı Yakutçaya ait "Pekarski Lûgatı" onun kontrolu altında Rusçadan Türkçeye çevrilmiştir.

A. İnan, bir çok Türk lehçeleri ile Doğu (klâsik) dillerinden Arapça ve Farsçayı, yabancı dillerden de Rusçayı (okuyup - yazmak suretiyle) iyi biliyor, Almancayı da, lûgat delâletiyle anlıyordu. Rusçayı iyi bilişi sayesinde bu dilde Türkolojiye dair yazılmış olan bir çok kitap ve makaleyi, büyük bir yetki ile, Türkçeye çevirmiştir. Kendi özel branşına temas edenleri de derin bir vukufla düzeltmiş, ilâveler yaparak yayımlamıştır.

Koyu bir Türk milliyetçisi olan Abdülkadir İnan, "Irkî ve Dinî" alanda da en güzel hasletleri varlığında toplamış, ömrü boyunca bu meziyetlerle temayüz etmiş bir insandı. Şefkat, dostluk, vefâkârlık hülâsa iyi bir insan olmanın icablarını mânevî varlığında dâima yaşatmıştır. O, Türk'ü çok sevmiş, bu Ulustan olmanın onur ve duygularını bütün hareketleriyle göstermiştir .

A. İnan, altmış yılı bulan yayım hayatın da, yazılarını daha çok makale halinde neşretmiştir. Bu makalelerin hemen hepsi de gerçek ten bilimsel değer taşıyan birer incelemedir. O, bu yazılarında temas ettiği konunun kemmiyetini (yani satırlarla ölçüsünü, çarşaf gibi uzun olmasını) değil, bilim bakımından ifâde edeceği keyfiyeti göz önünde tutmuş, bu ilim zihniyyeti içinde çalışmıştır.

A. İnan, ilim ahlakına önem veren, yazılarında buna dikkat eden tetkikcimizdi Araştırmalarında kaynak göstermek mu'tadı idi.

A. İnan'ın, gerek Rusya'da, gerek Türkiye'de yerleşik olarak yaşadığı sıralarda yazdığı basılı makalelerin önemli bir kısmını sayın Prof. Saadet Çağatay ve Sayın Prof. Hikmet Tanyu toplamış ve bir kitap halinde neşretmiştir.. (Bak: Abdülkadir İnan, **Makaleler ve İncelemeler,** Türk Tarih Kurumu yayını, VII. seri, sayı 5, Ankara 1968).

Abdülkadir İnan'ın kitap halinde neşrettiği başlıca eserleri : Dünkü ve Bugünkü Şamanizm ile Eski bir Kur'an metninin filolojik izahı, İslâma giren Hurafeler üzerine bir broşürü ve Türkoloji Ders Hulâsaları'dır. Bu kitaplar da ciddî birer araştırma mahsûlüdürlar.

(Çok yakın, eski ve vefalı bir dostum olan A. İnan'a ait hatıraları ve bana yazdığı mektuplardan bir kaçını ayrıca bu dergide neşretmek niyetindeyim).